

Schoolondersteuningsprofiel (SOP) april 2022

CBS De Bongerd ligt in de wijk Drievliet in Ridderkerk. De meeste leerlingen van school wonen in deze wijk. De wijk is te typeren als een wijk waarin gezinnen wonen waarbij het niveau gemiddeld tot bovengemiddeld is. De leerlingpopulatie is een afspiegeling van de wijk. In februari 2022 telde de school 263 leerlingen. De school is groeiend; met name in de onder- en middenbouw neemt het leerlingenaantal toe. O.a. doordat er veel verhuizingen in de wijk plaatsvinden.

CBS De Bongerd werkt samen met SKR. In de school is een VSO/BSO en PSG gevestigd. Daarnaast heeft de school nauwe banden met Facet Ridderkerk, wijkteam Ridderkerk en en SWV RiBa.

Leren en ontwikkeling	
Basisondersteuning	
De basisondersteuning bestaat uit onderstaande middelen en mogelijkheden: - Werken op drie instructieniveaus: uitdaging, basis en ondersteuning - Differentiatie in hoeveelheid werk en opdrachten - Verrijkingsmappen vanaf groep 5. Ieder kind heeft een Growth Mindset map ter beschikking. Per schooljaar wordt gewerkt aan één onderdeel, bijvoorbeeld aan het tabblad 'Trots'. Als de kinderen ergens trots op zijn, kunnen zij dit in die map bewaren. Denk bijvoorbeeld aan een tekening, schrijfofdracht, kopie uit een werkboek, toets etc. De andere tabbladen kunnen ook gebruikt worden maar dat is optioneel. - Doortoetsen met rekenen - Dyslexie protocol en inzet dyslexiekaart - Eigen leerlijnen/ OPP's - Engels: tweemaal per week native speaker - We beschikken over chromebooks, smartboards en software die het leerproces ondersteunen. - Protocol " leesproblemen en dyslexie" - Specialist Lezen,Taal&Spelling / Jonge kind / Rekenen / Gedrag - Leerlingvolgsysteem CITO en IEP eindtoets - Ondersteuning omschreven in een didactisch werkplan (groepsplan) - Hulpplannen voor individuele leerlingen - 3x per jaar groepsbesprekingen - Logopedie screening: 25% van de kleuters kan gescreend worden - Gesprekscyclus: startgesprek, tweemaal per jaar voortgangsgesprekken en optioneel een afrondend gesprek. Hierbij wordt de ontwikkeling met ouders en kind besproken.	
DPL	Doordacht Passend Lesgeven Het doordacht passend lesgeven bestaat uit de volgende 4 fasen: 1. Een goed begin 2. Interactieve instructie 3. De leerling aanzet 4. Integratie en reflectie Tijdens alle lessen werken de leerkrachten met een lesoverzicht op het Smartboard. Hierin staat het lesdoel, de aanpak, het aanbod in niveaus en de verwerking omschreven. De verwerking van de les wordt in drie niveaus aangeboden; uitdaging, basis en ondersteuning. Bij de interactieve instructie wordt er door de leerkrachten regelmatig gebruik gemaakt van coöperatieve

	werkvormen. Dit om de betrokkenheid van leerlingen te vergroten.
Grootte van de groepen	CBS De Bongerd kent gemiddeld tot grote homogene groepen. De kleutergroepen zijn heterogeen samengesteld. Wij streven naar kleutergroepen met maximaal 30 leerlingen. In de groepen 3 t/m 8 streven we naar gemiddeld 25 leerlingen met een maximum van 32 leerlingen.
Samenwerking externen	Op CBS De Bongerd is een nauwe samenwerking met de onderstaande instanties. En de daaruit voortvloeiende ondersteuning binnen de school: - Samenwerkingsverband RiBa. De orthopedagoog die aan de school verbonden is komt jaarlijks 6 maal op school voor een SOT bespreking. Het SOT is het schoolondersteuningsteam wat bestaat uit de orthopedagoog, de schoolcontactpersoon vanuit het wijkteam, de schoolverpleegkundige van het CJG en mogelijk andere betrokkenen. In het SOT worden hulpvragen van leerkrachten en ouders besproken samen met de bovenstaande personen, de ouders, de IB-er en leerkracht. Vanuit het SOT kan er een aanvraag gedaan worden voor extern onderzoek, de inzet van een ambulant ondersteuner vanuit RiBa of extra inzet van de onderwijsassistent (OO-er) ingezet worden. - Daarbij zijn er vaste momenten in het schooljaar gepland waarop ambulante ondersteuners vanuit Riba op school komen voor groeps- en individuele observaties. N.a.v. deze observaties krijgen de leerkrachten adviezen die zij in gaan zetten in de klas. - Schoolcontactpersoon wijkteam Ridderkerk Wekelijks is de schoolcontactpersoon Franka Edelman een dagdeel op school aanwezig. Zij is hierdoor laagdrempelig bereikbaar voor ouders. Ook kan zij kindgesprekken voeren. - Logopediepraktijk "De Praatstoel" CBS De Bongerd werkt nauw samen met logopedist Marieke de Graaf. Zij begeleidt leerlingen binnen haar eigen praktijk. - Kinder oefentherapie Kid & Fit Wekelijks is Leidiza Cardoso Silva binnen de school aanwezig voor begeleiding en screening. - Auris arrangementen Na toekenning van een arrangement worden leerlingen begeleid door een ambulant ondersteuner vanuit Auris. - Dyslexiebehandeling vanuit Leestalent Na vaststelling van de diagnose ED (ernstige dyslexie) worden leerlingen wekelijks op school begeleidt vanuit Leestalent. Deze behandelperiode is voor een duur van 42 behandelingen. - Facet Ridderkerk Facet kan op school begeleiding bieden door de inzet van spelmomenten tijdens de pauzemomenten. Op aanvraag kunnen zij Rots&Water training op school inzetten.
SMA / extra	● We zetten BOUW! in voor kinderen die moeite hebben met het

ondersteuning	aanvankelijk technisch lezen. • We zetten het SMA (school maatwerk arrangement) in om kinderen extra te begeleiden. • Naast het SMA stellen we in 2022-2023 4 onderwijsassistenten aan vanuit de middelen voor werkdrukverlaging om met kleine groepjes kinderen of individuele kinderen aan de slag te gaan.
Mijn Kleutergroep en Parnassys	Bij de kleutergroepen wordt de ontwikkeling vastgelegd in Mijn Kleutergroep. Dit is een ontwikkelingsvolgmodel waarin de observaties van leerkrachten vast worden gelegd. Vanaf groep 3 worden de resultaten en de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen vastgelegd in Parnassys / ZIEN.
Eigenaarschap	De leerkrachten begeleiden leerlingen op het gebied van eigenaarschap. Dit doen wij door lessen te geven en de leerkuil als uitgangspunt te nemen bij het inzichtelijk maken van problemen / leermomenten. Tijdens kindgesprekken worden leerdoelen opgesteld en leerdoelen met de leerlingen besproken.
Focus PO	De overzichten van Focus PO (resultaten van CITO) geven school zicht op hoe de school- groeps- en individuele opbrengsten zich verhouden tot de eigen school ambitie. Hierdoor kunnen leerkrachten beter sturen op het onderwijsaanbod (zie bijlage 1).
Raket	Op verenigingsniveau bieden wij nog een aparte dienst aan voor begaafde leerlingen (De Raketklas), speciaal voor kinderen met z.g. dubbele problematiek.
Breedte-ondersteuning	
Wanneer de basiszorg onvoldoende blijkt, melden wij een leerling aan bij het School Ondersteunings Team (SOT). Dit team bestaat uit een orthopedagoog, een IB -er en medewerker van het wijkteam. Naar aanleiding van een eerder gevoerd SOT kan er een HIA-overleg gevoerd worden (Handelingsgericht Integraal Arrangeren). Dit is een groot overleg met een onafhankelijke trajectbegeleider die het gesprek leidt. In samenwerking met RiBa komen er meerdere keren per schooljaar ambulant ondersteuners op school die een groeps- of individuele observatie komen doen. N.a.v. deze observaties worden er handelingsadviezen aan de leerkrachten gegeven. Binnen CBS De Bongerd werken meerdere onderwijsondersteuners (OO-ers). Zij werken met groepjes leerlingen en individuele leerlingen binnen en buiten de klas. Voor de leerlingen met spraak-taal problematiek en gehoorproblematiek die een arrangement hebben, zijn er enkele dagdelen ambulant begeleiders van Auris aanwezig. Zij begeleiden deze leerlingen en de leerkrachten. Tevens zijn zij aanwezig bij overleggen met IB en ouders. Voor advies over leerlingen kunnen we ook een Consultatie & Advies aanvragen bij Auris. Het aantal leerlingen is afhankelijk van de ondersteuning van Auris. De deskundigheid van de leerkracht is hierin hoog. De leerkrachten maken gebruik van het scholingsaanbod van onze vereniging (Kennisplesin) en hebben de mogelijkheid om externe scholingen te volgen. Voor de meer - en hoogbegaafde leerlingen is de plusleerkracht wekelijks een dag ambulant binnen de school. De plusleerkracht werkt met groepjes leerlingen aan hun eigen onderwijsaanbod en onderwijsbehoeften. Leerlingen van groep 8 kunnen in het laatste schooljaar gebruik maken van talentprogramma's bij het Farel	

College.
Handelingsverleggen
Op CBS De Bongerd hanteren wij de 5 ondersteuningsniveaus. Niveau 1: algemene ondersteuning in de groep Niveau 2: extra ondersteuning in de groep door leerkracht en/of OO-er Niveau 3: speciale begeleiding na intern onderzoek / overleg door leerkracht en/of OO-er Niveau 4: speciale begeleiding (eventueel na extern onderzoek) Niveau 5: ondersteuning in de speciale school voor basisonderwijs Indien bovengenoemde basisondersteuning niet voldoende is en leerlingen meer nodig hebben op het gebied van onderwijs- en zorgbehoefte wordt het SWV RiBa, het wijkteam of het CJG betrokken. Dit gebeurt rechtstreeks of via een SOT of HIA. Voor leerlingen vanuit ondersteuningsniveaus 4 en 5 wordt een OPP gemaakt. Hierin worden aanpassingen beschreven op leergebied en mogelijke leergebiedoverstijgende doelen.
“Wij willen veel, maar kunnen niet alles”
Erg belangrijk is de balans in de groepen: ‘Onder balans in de groep wordt vooral verstaan de ruimte die er voor de leerkracht en de leerlingen is om voor alle leerlingen in de groep een pedagogisch klimaat en een leeromgeving te bieden waarin de leerlingen zich goed kunnen ontwikkelen.’ Wanneer de balans in de groep verstoord raakt of dreigt te raken door de specifieke onderwijsbehoefte van een leerling, dan gaat groepsbelang altijd voor het individuele belang en zullen wij in samenspraak met ouders, leerkracht en het samenwerkingsverband zoeken naar een passende onderwijsplek.
Ambitie van CBS De Bongerd
- Invoeren nieuwe rekenmethode met begeleiding door Pauline van Vliet - Invoeren nieuwe methodes voor studievoordigheden / executieve functies / zelfstandig werken - Teamscholing doorgaande lijn begrijpend lezen en technisch lezen

Fysiek en medisch
Basisondersteuning
Op CBS De Bongerd kunnen leerlingen met een fysiek/medische achtergrond geplaatst worden in een klas. Fysieke en medische hulpvragen kunnen betrekking hebben op hulpvragen met het gehoor, gezicht, spraak, motorische problemen en medisch (bijvoorbeeld epilepsie). Het welbevinden van de leerling is hierbij het centrale uitgangspunt; een leerling moet zich ten alle tijden gelukkig voelen bij ons op school. De specifieke onderwijsbehoeften van de leerling worden samen met ouders, leerkrachten en IB-er op alle (leer)gebieden in beeld gebracht. School beschikt over de volgende competenties: • Begeleiding van een kind met motorische beperkingen in een rolstoel • Begeleiding van een kind met een medisch aangetoond zindelijkheidsprobleem, mits ze hierbij ondersteund wordt door buitenaf (ouders, opa's, oma's, etc. als vangnet) • Begeleiding van een kind met een visuele beperking

- Begeleiding van een kind met een auditieve beperking
- Begeleiding van een kind met epilepsie
- Begeleiding van een kind met diabetes

Voorzieningen:

- school heeft een aangepaste toilet

Wanneer een leerling gebruik moet maken van medicatie is dit ten alle tijden onder de verantwoording van ouders. In principe voeren de leerkrachten geen medische handelingen uit; mits hiervoor het medicijnprotocol ondertekend is. Ook wordt er, in samenspraak met ouders, een medisch draaiboek opgesteld. Hierin staan alle noodzakelijke feiten omschreven die van belang zijn omtrent de medische achtergrond van een leerling.

Op school is een nauwe samenwerking met kinderoefentherapie Kid&Fit en de fysiotherapeut. Daarnaast is de samenwerking met logopediepraktijk "De Praatstoel".

Breedte ondersteuning

De ondersteuning van leerlingen met een specifieke medische/fysieke hulpvraag kan de CBS De Bongerd alleen ondersteunen met externen en het SWV RiBa.

Binnen CBS De Bongerd wordt gewerkt met een medisch draaiboek wanneer de gezondheid van een leerling hierom vraagt.

Handelingsverleggen

Met goede samenwerking met ouders en mogelijkheid tot bijscholing voor leerkrachten kunnen we kinderen met bepaalde fysieke en/of medische achtergrond ondersteunen (denk aan diabetes, bellybutton, DCD). In samenwerking met RiBa kunnen wij als school een beroep doen op de inzet van een ambulant ondersteuner. Deze persoon zal binnen de school ondersteuning bieden aan de leerkracht en in gesprek met de leerling kijken welke mogelijkheden er nog (extra) ingezet kunnen worden.

"Wij willen veel, maar kunnen niet alles"

Voor iedere leerling zal, met ouders, leerkrachten en ondersteunende instanties bezien worden of wij als basisschool tegemoet kunnen komen aan de specifieke zorg- en onderwijsbehoeften die dit kind nodig heeft. We willen hier op voorhand geen grenzen aangeven omdat wij altijd bereid zijn het gesprek aan te gaan. We onderzoeken samen met ouders (en indien nodig/wenselijk externe instanties) of onze onderwijssetting de beste plek voor dit kind is.

Indien bovenstaande basisondersteuning niet voldoende is, wij handelingsverleggen zijn en niet aan de juiste onderwijsbehoeften tegemoet kunnen komen, maken wij gebruik van de expertise van het SWV RiBa en/of het wijkteam via SOT of HIA of rechtstreeks via de orthopedagoog of de contactpersoon van het wijkteam.

Ambitie

Op dit gebied heeft het team de ambitie uitgesproken de zorg die zij al bieden aan deze leerlingen te verdiepen en te continueren door externe hulp. Daarnaast vindt het team het van belang om bij nieuwe zorgleerlingen eerst in kaart te brengen wat de specifieke zorg moet zijn om vervolgens als team een keuze te maken of wij die zorg kunnen garanderen.

Sociaal - emotioneel
Basisondersteuning CBS De Bongerd is een school waar extra ingezet wordt op een positief welbevinden, een reëel zelfbeeld, positieve omgangsvormen en normen en waarden. Er heerst een sterk pedagogisch klimaat. Er is 'rust, reinheid en regelmaat'. Er wordt krachtig ingezet op de relatie en onderlinge communicatie (driehoek school-ouders-leerling). Op CBS De Bongerd werken we vanuit de methode "Kwink" aan de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Hierbij maken we ook gebruik van de methode "Tref" en hanteren we 10 positief geformuleerde schoolafspraken. Om leerlingen in hun sociaal emotionele ontwikkeling te volgen wordt in de kleutergroepen gebruik gemaakt van het ontwikkelingsvolgmodel "Mijn Kleutergroep" en vanaf groep 3 t/m groep 8 wordt ZIEN! ingevuld. Er is een gedrags- en pestprotocol waarin alle afspraken zijn opgenomen. Binnen de school is een vertrouwenspersoon en aandachtsfunctionaris aanwezig. Wekelijks worden er gymlessen aan de groepen 3 t/m 8 gegeven door een vakdocent. Eenmaal per 6 weken verzorgt Facet een gymles verzorgd aan de kleuters. Wekelijks is de schoolcontactpersoon van wijkteam Ridderkerk een dagdeel binnen de school.
Breedte-ondersteuning Wanneer CBS De Bongerd vanuit bovenstaande meer nodig heeft om leerlingen te begeleiden, zal school de samenwerking met de volgende partijen intensiveren: • Arrangementen en ambulante ondersteuning vanuit het SWV voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. • Ondersteuning en/of doorverwijzing door het wijkteam. • Ondersteuning en/of doorverwijzing Centrum Jeugd en Gezin (CJG) O
Handelingsverleggen Indien bovengenoemde basisondersteuning niet voldoende is en wij niet aan de juiste onderwijs- en zorgbehoeften tegemoet kunnen komen, maken wij gebruik van de expertise van het SWV RiBA, het wijkteam of het CJG. Dit gebeurt rechtstreeks of via SOT of HIA.
"Wij willen veel, maar kunnen niet alles" De school kan geen onderwijs organiseren voor leerlingen die voor zichzelf, medeleerlingen of leerkracht structureel een bedreiging vormen zoals leerlingen met oppositioneel gedrag. Ook voor leerlingen waar geen contact mee gemaakt kan worden (relatie) kan geen passend onderwijs georganiseerd worden. Bij extreme gedragsproblematiek waar onze expertise niet toereikend voor is, stoppen de mogelijkheden voor De Bongerd.
Ambitie Op CBS De Bongerd willen we een teamscholing gaan volgen voor sociale vaardigheden en Rots&Water. Ook heeft het team de intentie om een leerkracht op te leiden tot gedragscoach.

Werkhouding, taakgerichtheid en leerhouding
Basisondersteuning
Kinderen in de groep 1 en 2 kunnen leeftijdsadequaat kiezen, plannen, evalueren en zelfstandig werken. De groepen 3 t/m 8 werken klassikaal of samen bij bepaalde onderdelen van de les. Onderdelen van Doordacht Passend Lesgeven worden in de klas toegepast.
Breedte-ondersteuning
Wanneer de leerkracht extra handvatten nodig heeft om het gedrag of de werkhouding van de leerling te verbeteren komt de IB-er in de klas voor observaties en tips. Mocht dit geen baat hebben is er een mogelijkheid tot het betrekken van externe partijen.
Handelingsverleggen
Indien bovengenoemde basisondersteuning niet voldoende is en wij niet aan de juiste onderwijs- en zorgbehoeften tegemoet kunnen komen, maken wij gebruik van de expertise van het SWV RiBA, het wijkteam of het CJG. Dit gebeurt rechtstreeks of via SOT of HIA.
“Wij willen veel, maar kunnen niet alles”
Specifieke problematieken die samenhangen met werkhouding, taakgerichtheid en leerhouding kan CBS De Bongerd niet begeleiden. Hiervoor zullen externe instanties ingeroepen worden.
Ambitie
Het team heeft de intentie uitgesproken om meer in te willen zetten op zelfstandigheid van de leerlingen en de executieve functies.

Ouderbetrokkenheid - thuissituatie
Basisondersteuning
CBS De Bongerd werkt aan een goede relatie met ouders. Dit doen wij o.a. door regelmatig in gesprek te gaan, verwachtingen zo helder mogelijk te communiceren, informatieavonden, digitale nieuwsberichten, enz. Op alle niveaus (leerkracht/ouders, IB-ouders, directie/ouders) trachten wij de driehoek ouder-kind-school centraal te stellen. Gesprekken kunnen van regulier tot intensief oplopen. De gesprekken tussen ouders en school verlopen altijd op basis van vertrouwen. School streeft ernaar dat ouders zich gehoord en geholpen voelen. Ouders zijn voor CBS De Bongerd een essentiële partner. Om de ouderbetrokkenheid te vergroten organiseren wij de volgende activiteiten: ● Inloopmomenten ● Meekijkweek ● Informatieavond in groep 3 en groep 8 ● Activiteiten waarbij ouders deelnemen / ondersteuning bieden

- Klankbordgroep
- Leerlingenraad

Op CBS De Bongerd is de volgende gesprekscyclus:

- Startgesprek
In het startgesprek aan het begin van het schooljaar staat het kennismaken tussen leerkracht, leerling (vanaf groep 3) en ouders centraal.
- Voortgangsgesprek - november
Gesprek tussen leerkrachten en ouders, waarbij de insteek van het gesprek de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerling besproken wordt.
- Rapportgesprek - februari
Gesprek tussen leerkrachten, leerlingen (groep 3 t/m 8) en ouders.
- Afrondend gesprek - juni
Op verzoek van leerkracht kan er een afrondend gesprek gepland worden.

Breedte-ondersteuning

Wanneer de basisondersteuning niet voldoende blijkt te zijn, zal CBS De Bongerd de samenwerking met RiBa, het CJG en het wijkteam intensiveren om gezamenlijk te bekijken wat er aan extra ondersteuning geboden kan gaan worden.

Handelingsverlegen

Indien bovengenoemde basisondersteuning niet voldoende is en wij niet aan de juiste onderwijs- en zorgbehoeften tegemoet kunnen komen, maken wij gebruik van de expertise van het SWV RiBa, het wijkteam of het CJG. Dit gebeurt rechtstreeks of via SOT of HIA.

“Wij willen veel, maar kunnen niet alles”

Zodra ouders of wij als school het vertrouwen tussen beiden opzeggen ontbinden wij deze samenwerking. Samenwerken op basis van vertrouwen is cruciaal om met elkaar stappen te kunnen maken.

Ambitie

CBS De Bongerd wil met ouders als kring rondom het kind blijven staan. Hiervoor is de samenwerking en het vertrouwen in elkaar het uitgangspunt.

Bijlage 1

Focus PO kenmerkt zich door de volgende uitgangspunten te hanteren:

1. De kern van ons onderwijs wordt gevormd door de gedachte dat elke leerling uniek is, maar dat betekent niet dat elke leerling ook een eigen leerprogramma krijgt. Op school werken wij met jaargroepen. Dit betekent voor de leerlingen van 4 - 6 jaar, dat wij homo- en heterogene groepen binnen de school hebben. De kinderen van de groep 3 t/m 8 zijn naar leeftijd gegroepeerd.
2. We redeneren vanuit het einde terug naar het begin. Dit wil zeggen dat we voor onze leerlingpopulatie hebben bepaald wat we met hen willen bereiken. Het eindpunt is dan ook het startpunt voor de inrichting van ons onderwijsprogramma. Dit denken geldt ook op groepsniveau: we kijken eerst naar wat we willen bereiken en bepalen dan de passende aanpak om dat te realiseren. Op grond van de populatie en de uitstroomgegevens hebben wij de schoolambitie naar boven toe bijgesteld.
3. De midden groep (de grootste groep leerlingen die gedijt bij de gekozen aanpak) is het ankerpunt van de inrichting van ons onderwijsprogramma. Dat is dan ook de kern van ons onderwijscontinuüm. We noemen dit een continuüm omdat het bestaat uit tenminste drie zorgvuldig samengestelde onderwijsaanpakken die op elkaar aansluiten: basis, talent en intensief. Soms is er nog een zeer intensieve aanpak. De drieslag in het aanbod komt tegemoet aan de kenmerken en onderwijsbehoeften van het merendeel van de leerlingen in de school.
4. We werken zoveel mogelijk vanuit het model van convergente differentiatie. Dit betekent dat we met de hele groep leerlingen telkens aan één set doelen werken. Om die te bereiken is er variatie in de aanpak. Convergente differentiatie biedt de meeste kansen op hoge opbrengsten, juist voor instructieafhankelijke leerlingen. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om de groep als totaliteit aan te spreken, zodat leerlingen ook van elkaar kunnen leren, zowel sociaal als inhoudelijk. Alleen als het echt niet anders kan, gaan we over op divergente differentiatie: leerlingen krijgen een aangepast aanbod om de doelen te bereiken of aangepaste doelen als het echt niet mogelijk is om de reguliere doelen te halen.
5. We redeneren van de school naar de groep naar de leerling. Het onderwijscontinuüm is passend voor onze schoolbevolking. Daarna passen we het onderwijscontinuüm nog verder aan op de groep. En tenslotte kijken we naar de leerling: moeten we het onderwijs voor hem nog verder aanpassen? Dit uitgangspunt betekent ook dat we telkens uitgaan van de grootste onderwijskundige gehelen. Zijn er leerlingen met dezelfde onvoldoende responsen, dan pakken we dit op groepsniveau op. Zijn er groepen met dezelfde onvoldoende responsen, dan pakken we dit op schoolniveau op.
6. Daarnaast gaan we uit van het principe van respons op instructie. Dit doen we op drie niveaus: school > groep > leerling. De respons bestaat uit drie delen: vaardigheidsgroei, leerstofbeheersing en betrokkenheid. Is de respons van de schoolpopulatie, de groep of de leerling voldoende, dan gaan we door met wat we deden. We hebben dan aan de onderwijsbehoeften voldaan. Is de respons onvoldoende dan gaan we op onderzoek uit. We gaan na of we het onderwijs aan de schoolpopulatie, de groep of de individuele leerling moeten aanpassen.